۳ خواسته فعالان صنعت پسته از بانک مرکزی

محسن جلال‌پور حجم پسته تولیدی امسال کشور را بین ۲۲۰ تا ۲۵۰ هزار تن پیش‌بینی می‌کند و برآورد می‌کند که حدود ۱۵۰ هزارتن از این میزان صادر خواهد شد. جلالپور چین را مهم‌ترین مقصد صادرات پسته ایران می داند و با توجه به نزدیک بودن سال نوی چینی (۲۵ ژانویه ۲۰۲۰ – ۵ بهمن ۱۳۹۸) از بانک مرکزی خواسته است در حمایت از فعالان صنعت پسته اقداماتی را انجام دهد.

فرآیند جمع‌آوری پسته از اوایل این هفته شروع شده و جنب و جوش خاصی به استان کرمان داده است. هرچند کار در برخی مناطق گرم‌تر کرمان از اول این هفته شروع شده اما خیلی‌ها امسال ۱۰ تا ۱۵ روز دیرتر از سال‌های قبل کار را آغاز کرده‌اند.

احتمالاً امسال بین ۲۲۰ تا ۲۵۰ هزار تن پسته در کشور خواهیم داشت هرچند برخی معتقدند ممکن است محصول امسال از این میزان هم بیشتر باشد. سال گذشته که سال خوبی نبود، بین ۴۰ تا ۵۰ هزارتن محصول داشتیم و امسال به نظر می‌رسد چهار تا پنج برابر سال گذشته محصول داشته باشیم. هر سال حدود ۸ تا ۱۰ درصد محصول به صورت کال (پسته سبز) چیده می‌شود و بقیه به صورت خشک در انبارها ذخیره خواهد شد تا به مصرف برسد.

پیش‌بینی‌ها می‌گوید آمریکا امسال حدود ۳۵۰ هزارتن پسته تولید خواهد

کرد به این ترتیب حدود ۶۰۰ هزار تن پسته تازه وارد بازارهای جهانی خواهد شد. بر اساس برآوردها چیزی حدود ۱۰۰ هزار تن محصول قدیمی‌تر ایران و آمریکا هنوز در دنیا مصرف نشده و ذخیره مانده است، بنابراین بیش از ۷۰۰ هزار تن پسته امسال در بازار عرضه خواهد شد. تاکنون بالاترین مصرف گزارش شده پسته در دنیا حدود ۵۰۰ تا ۵۵۰ هزارتن بوده است و معمولاً بازار بیش از این مقدار کشش نداشته است.

در سال‌های گذشته حدود ۱۵ تا ۲۰ درصد کل محصول در داخل کشور مصرف شده اما به دلیل کاهش قدرت خرید مردم به نظر می‌رسد امسال این رقم ۱۵ درصد کاهش پیدا کند. بقیه تولید ایران به خاور دور، اروپا، همسایگان شمالی و در نهایت، کشورهای عربی صادر می‌شود. البته میزان کمی هم به کشورهای آفریقایی و آمریکای جنوبی صادرات داریم که رقم بالایی نیست. بازار عمده ما طی سال‌های اخیر خصوصاً بعد از اتفاقاتی که در اروپا افتاد بازار چین بوده که عمده مصرف چینی‌ها هم برای عیدی است که امسال ۱۵ روز زودتر از سال قبل آغاز می‌شود (۲۵ ژانویه ۲۰۲۰ – ۵ بهمن ۱۳۹۸)

از طرفی همانطور که اشاره کردم امسال پسته ایران ۱۰ تا ۱۵ روز دیرتر برداشت می‌شود بنابراین فرصت بسیارکمی برای ارسال محموله‌های پسته به چین به عنوان اولین مقصد و مهم‌ترین مقصد صادراتی کشور داریم.

صادرات پسته در حال حاضر نیاز به سه اقدام مهم از سوی بانک مرکزی دارد:

۱- هجینگ و پوشش خسارات و ریسک‌های ناشی از افزایش و کاهش نرخ ارز در رأس این خواسته‌هاست. برای صادرکننده هیچ دغدغه‌ای مهم‌تر از رفع نگرانی ناشی از تغییرات غیرقابل پیش بینی نیست. بی‌ثباتی نرخ ارز که دارای هیچ منطق قابل تحلیلی نیست، صادرکننده را دچار تردید و توقف فعالیت می‌کند. صادرات یک فرآیند پیوسته است و این‌طور نیست که به دلخواه صادر کننده قطع و وصل شود. به عنوان نمونه صادر کننده که در ماه‌های آغازین سال، محصول را با نرخ ارز بالاتری خریده اکنون با نرخ ارز پایین‌تر باید صادر کند. فشار تورم ۴۰ درصدی را هم به وضعیت او اضافه کنید. بنابراین مهم‌ترین کاری که بانک مرکزی می‌تواند در دستور کار قرار دهد، موضوع هجینگ و پوشش ریسک‌های افزایش و کاهش نرخ ارز است که تا به امروز در ایران اجرایی نشده است. در دوره‌ای که در شورای پول و اعتبار حضور داشتم

یک بار چنین پیشنهادی مطرح و چارچوب اولیه‌اش تصویب شد اما بعد از آن دیگر نفهمیدم چه شد.

۲- دومین گام بانک مرکزی تزریق تسهیلات خصوصاً تسهیلات ارزی به بازار پسته است. از محصول ۲۵۰ هزار تنی پسته حدود ۱۵۰ هزارتن قرار است صادر شود که با قیمت‌های امروز بین یک و نیم تا دو میلیارد دلار ارزش دارد. به گمانم این میزان صادرات در شرایط امروز، ارزش تقویت تسهیلاتی را دارد.

۳- سومین گرهی که لازم است بانک مرکزی به سرعت باز کند روشن شدن وضعیت تعهدات ارزی گذشته است. هنوز بعد از گذشت یک سال ونیم، این وضعیت روشن نشده و بخشنامه‌های زیاد تنها کار را پیچیده‌تر است. صادرکننده هنوز نمی‌داند در سال ۹۷ چه کار باید می‌کرد و حتی نمی‌داند در سال ۹۸ چه باید بکند. رفع این ابهامات و تدوین یک آیین نامه یا یک دستورالعمل متقن و لازم الاجرا از نیازهای صادر کنندگان است.